

FLORENCIO DELGADO GURRIARÁN
ENFEITAR O CEO / *Abillar el cel*

LLETRES GALLEGUES UB / *Letras galegas UB_3*

Directora de la col·lecció: María Xesús Lama
Selecció: MARÍA XESÚS LAMA
Traducció: EDUARD DEL CASTILLO VELASCO

Imatge de portada: Florencio Delgado Gurriarán (al centre de la foto) a bord del vaixell Ipanema de camí a l'exili.
Amb ell, entre d'altres sense identificar, sabem que estan Roxelio Rodríguez de Breñaña, Andrés Valín, Carlos Tomé,
Xoán López Durá, Serafín Ferro (estirat en primar pla) i Elixio Rodríguez (a la dreta, amb boina)

Imatge de la portadella: ANXO BARANGA

© dels textos: Fills de Delgado Gurriarán
© de la traducció: Eduard del Castillo Velasco

Edició no venal

CCBY-NC-SA Estudis Gallecs i Portuguesos, Universitat de Barcelona / Chan da Pólvora, 2022

Col·labora:
Secretaria Xeral de Política Lingüística, Xunta de Galicia.

FLORENCIO DELGADO GURRIARÁN

Abillar el cel
Enfeitar o ceo

SELECCIÓ DE MARÍA XESÚS LAMA
TRADUCCIÓ D'EDUARD VELASCO

LLETRES GALLEGUES UB / *Letras galegas UB_3*

CHAN DA PÓLVORA EDITORA

2022

GALICIA INFINDA

Galicia é infinda!
Nosa Galicia é máis que toda a Terra.
Non é xa o cativo currunchiño
que din escolas vellas.
Cómprenos desbotar antigos erros
fillos de mente estreita.
Galicia é infinda!

Bela estrada de ensoños
con macádam de estrelas,
a Vía Láctea é camiño
que leva a Compostela,
hoxe e outrora faro,
a cibdade ecuménica
que alumeou, na Europa,
tebras da Idade Meia.

Polo mundo espallados
van os netos dos celtas.
dende a austral Buenos Aires
á parroquia labrega;
do New-York buligante
ás indianas ribeiras;
da pelica de touro
ata a China de lenda...
Dende o berce sabido
á final cova incerta:
os boscos do Amazonas,
carpaceiras brañegas,
do Courel as searas,
cais da beira do Sena,
de Hong-Kong as baiúcas,

GALÍCIA INFINITA

*Galícia és infinita!
És la nostra Galícia més que tota la Terra.
Ja no és pas aquell racó esquifit
que diu la vella escola.
Fa falta refusar els antics errors
fills de les ments estretes.
Galícia és infinita!*

*Bella ruta de somnis
amb macadam d'estels,
la Via Làctia és camí
que porta a Compostel·la,
far d'avui i d'un temps,
la ciutat ecumènica
que il·luminà, a Europa,
tenebres medievals.*

*Pel món, disseminats,
corren els nets dels celtes,
de l'austral Buenos Aires
fins al poble pagès;
des del New-York bullent
a les ribes indiantes;
des de la pell de brau
a la mítica Xina...
Des del bressol sabut
al final clot incert:
els boscs de l'Amazònia,
esteperars humits;
del Courel, camps de sègol,
els molls al llarg del Sena,
de Hong-Kong les tavernes,*

as viñas valdeorresas,
coqueirás das Antillas
augas bacalloeiras...
Agros, mares e montes,
vilas, cibdades, cities, towns, aldeias,
os recantos do Mundo...
Todo é terra galega!
Galicia é infinda!

Noso meirande río non é o Miño,
galán a namorar moza ribeira,
nin o Sil, gabancioso do seu ouro
e do seu belo enfeite de cepeiras.
O Gulf Stream é o noso río meirande:
río que rega as xirxilantes veigas
e os carreiros de espuma
que ás sereias gorentan;
o dos risos de choiva,
garimoso de névoas,
que anda a apalparlle os peitos ás montañas
para folgarse coelas,
e, afoutado, cobrilas,
para ser pai de regueiros e fontenlas.
Galicia é infinda!

Nosa Galicia é máis que toda a Terra.
Galicia só limita coa Saudade, elástica fronteira
-onde un galego está, atópase ela-,
mais que ninguén atravesala pode
inda que leve nos papeis: Poeta.

Galicia infinda (1963)

*vinyes de Valdeorras,
cocotars antillans,
aigües bacallaneres...
Hortes, mars i muntanyes,
viles, aldees, ciutats, cities, towns,
tots els topants del món...
Tot és terra gallega!
Galícia és infinita!*

*El nostre riu més gran no és pas el Miño,
galant festejador d'una jove ribera,
tampoc el Sil, presumit del seu or
i del formós guarniment seu de ceps.
El Gulf Stream és el més gran riu nostre:
riu que rega els conreus efervescents
i els corriols d'escuma,
esplai de les sirenes;
el dels riures de pluja,
de boires amorós,
que va palpant els pits de les muntanyes
per divertir-se amb elles,
i, atrevit, cobrir-les
per ser pare de fonts i de rierols.
Galícia és infinita!*

*És la nostra Galícia més que tota la Terra.
Galícia només llanda amb l'enyorança, elàstica frontera
-on hi ha un gallec, ella també s'hi troba-,
però ningú no la pot travessar
encara que als papers dugui: Poeta.*

Galicia infinda (Galícia infinita), 1963

VENTE, VENTIÑO DO NORTE

Vente, ventiño do norte,
vente, ventiño norteiro
a cantarme nos ouvidos
a canzón do frío inverno:
traime lembranzas dos montes
de branca neve cubertos;
de parte da branca neve
ven dar-me xiado beixo,
que máis quero aterecer
ao contacto dos teus beizos
que sinti-los agarimos
de ventos moles e tépedos;
das árbores que apouvigas,
por facerte cos brinquedos
de amarelas follas murchas,
traí a min o bruar fero;
traime os laios musicaes
das xestas e dos piñeiros,
pois quero ouvir da montaña
o baril belo concerto;
quero trocar a moleza
e dozura do bon tempo,
polos aspros aloumiños
do barudo e forte inverno;
quero que rente a min chegues
cantando o canto guerreiro
do norte e quem cheo de azos
amátelo canto meigo
do brando sul, teu nemigo:
quero verte de min perto;
quero ese teu bruar rouco,
non o carpir silandeiro

VES VENINT, VENTET DEL NORD

*Ves venint, ventet del nord,
ves venint del nord, ventet
a cantar-me a cau d'orella
la cançó de l'hivern fred:
porta'm records dels turons
de neu blanca ben coberts;
de part de la blanca neu
vine a fer-me un bes gelat,
que m'estimo més glaçar-me
en contacte amb els teus llavis
que no sentir les carícies
de vents tebis i suaus;
dels arbres que fueteges,
per quedar-te amb les joguines
de grogues fulles marcides,
porta'm el bramul ferest;
du-me els laments musicals
dels pins i de les ginestes:
vull sentir de la muntanya
l'enèrgic i bell concert;
la mol·licie vull canviar
i la dolçor del bon temps
per les asproses moixaines
del fred i robust hivern;
vull que em vinguis a la vora
tot cantant el cant guerrer
del nord i que, ple de força,
ofeguis l'enciser cant
del sud tou, ton enemic:
vull veure't ben a prop meu;
vull aquests teus bramuls roncs,
no pas el plany silenciós*

e feminino da bris
maina cal choro de neno.
E pois non quero tenruras
a túa amizade quero:
vente, ventiño do norte,
vente, ventiño norteiro,
vente, ventiño do norte,
sera-lo meu compañeiro.

Bebedeira (1934)

*i femení de la brisa
calmosa com plor de nen.
I, com que no vull tendreses,
jo vull la teva amistat:
ves venint, ventet del nord,
ves venint del nord, ventet,
ves venint, ventet del nord,
que seràs el meu company.*

Bebedeira (Embriaguesa), 1934

TRISTURA DO SOUTO MUDO

Ao recendo da candea
dos petrucios castiñeiros
(enxebre, da terra, aroma),
os reiseñores afeitos
estaban, cando de lonxe
arbres alleas viñeron
de cheiro de meiciña
e follas de coiro rexo.
E dos soutos
os reiseñores correno,
non aturando
aqueles estranos cheiros
-só querían
enxebres vellos recendos-
Dende aquela
ficou o souto en silencio;
sen paxaros
morreron os castiñeiros
e agarimo
nas caracochas, o vento
non atopou, e si en troque
firentes verdes coitelos.
¡Probes castiros petrucios
tristes paxaros trobeiros;
coitados ventos do monte
abafados, sen alento
da candea,
nin a sombra dos castiñeiros!

... ..

TRISTESA DE LA MUDA CASTANYEDA

*A l'olor de les candeles
dels castanyers més antics
(aroma pur de la terra),
hi estaven acostumats
els rossinyols, quan, de lluny,
arbres aliens vingueren
amb ferum de medecina
i fulles de dura pell.
I, dels boscs,
els rossinyols escaparen,
no aguantaven
aquella ferum estranya
–sols volien
pures i velles fragàncies.
I llavors,
va quedar el bosc en silenci;
sense ocells,
van morir-se els castanyers
i d'afecte,
als forats dels troncs, el vent
no en va trobar, i sí, en canvi,
feridors ganivets verds.
¡Pobres castanyers antics,
tristos ocells trobadors;
pobres vents de la muntanya,
sufocats i sense alè
de candeles,
ni l'ombra dels castanyers!*

... ..

Arbres de pel esfolada
-sempre a apouviña-los ceos-
arroubáronlle aos castiros
seu asento.

Novo rico da campía,
circio e baril estranxeiro,
o eucalipto
veu a trunfar dos antergos
toros de rañada codia
e perfumado cabelo,
das cerdeiras,
dos carballos e dos freixos,
das figueiras pequenotas
e os ridentes amieiros,
e samente
o marmulador piñeiro
-o verde e lanzal soldado
centinela dos penedos,
seu alerta
decote a cantarlle ao vento-
dende a costa
-do escumante pazo inqueda
do mar, cacique alteiroso,
nos namorantes lindeiros-,
dende a costa,
sostén un loitar esgrevio,
sostén unha guerra a morte
co asoballador dos eidos.

... ..

*Arbres de pell escorxada
–sempre fuetejant els cels–
als castanyers van robar-los
el seu lloc.*

*El nou ric de les pastures,
recte i robust estranger,
l'eucaliptus,
va venir a vèncer els antics
troncs de ratlles a l'escorça
i de cabells perfumats
dels cirers,
i dels roures i dels freixes,
de les figueres menudes
i els esponerosos verns,
i només
és el murmurador pi
–el soldat esvelt i verd,
sentinella a les cingleres,
son alerta,
tothora cantant al vent–
costaner
–de l'inquiet palau d'escuma
del mar, cacic alterós,
als enamoradors límits–,
costaner,
qui sosté una lluita noble,
qui sosté una guerra a mort
contra l'opressor dels camps.*

... ..

Tristura do souto mudo,
seráns sen cantares tenros,
aspras pólas sen paxaros
-congoxas para o meu peito-
outonos e primadeiras,
quentes vrans, fríos invernos,
mudas, mudas, silenciosas
todo o tempo.
Saudades ten a campía
polas arbres que morreno
ao fuxir dos eucaliptos
os reiseñores troveiros.

Bebedeira (1934)

*Tristesa de la muda castanyeda,
vespres sense cançons tendres,
aspres branques sense ocells
–congoixes per al meu pit–
primaveres i tardors,
estius càlids, freds hiverns,
mudes, mudes, silencioses
tot el temps.*

*Els prats tenen enyorances
dels arbres que es van morir
en fugir dels eucaliptus
els rossinyols trobadors.*

Bebedeira (Embriaguesa), 1934

GUERRILLEIRO

Meu valente,
varudo mozo galego:
levas paisaxes nos ollos
saudades no pensamento,
muiñeiras nos ouvidos
e barileza no peito.
Por ti na Terra querida
botan gromos os loureiros,
botan rosas as roseiras,
os corazois dan latexos
e os aturuxos, dormidos
-que é noite de pesadelo-
Nas gorxas da nosa xente,
soñan que han de ser despertos
por teu canto de victoria:

Ai, larelo!
Velaí vén, velaí vén a Liberdade!

E, AQUEL DÍA,
han de fuxir os morcegos
e de suicidarse os sapos,
en canto se enfeite o ceio
co azul e o branco máis puros
e dos roibéns co vermello
e a lúa, fouce de prata,
cinga ao máis baril luceiro,
e os sinos dos bilitroques
e a viola dos piñeiros
e os foguetes da candeia
espallen teu trunfo nos ventos
e haxa nos eidos romaxe

GUERRILLER

*Valent meu,
vigorós jove gallec:
portes paisatges als ulls,
enyorança al pensament,
muinyeires a les oïdes
i gentilesa en el pit.
Per tu, a la terra estimada,
treuen rebrots els llorers,
treuen roses els rosers,
també bateguen els cors
i els crits de festa, adormits
–que aquesta és nit de malson–
al coll de la nostra gent,
somien quan el teu cant
de victòria els deixondeixi:*

*Ai, larelo!
Mira com ve, com ve la Llibertat!*

*I, AQUELL DIA,
fugiran els rat-penats,
es mataran els gripaus
així que s'abilli el cel
amb el blau i el blanc més purs
i, enrogits amb el vermell,
i la lluna, falç de plata,
cenyeixi l'estel més viu,
i la viola dels pins,
les campanes didaleres
i els coets de les candeles
t'escampin el triomf al vent
i hi hagi romiatge als camps*

de reiseñores e merlos
e dende o alén che sorrían
os que á Causa a vida deron...

Aquel Día,
polo teu esforzo rexo,
voltarán os aturuxos:
ai jjuuuuuu, ai larelo!

TERRA A NOSA,
Barudo mozo galego!

Cancioneiro da loita galega (1943)

*de rossinyols i de merles
i del més enllà et somriuguin
els que s'han mort per la Causa...*

*Aquell Dia,
pel teu esforç valerós,
tornaran els crits de festa:
ai jujuuuuu, ai larelo!*

*TERRA NOSTRA,
vigorós jove gallec!*

Cancioneiro da loita galega (Cançoner de la lluita gallega), 1943

OS LOBOS DA XENTE

De novo os lobos da xente
andan ceibes pola Terra:
searas do chan brañego,
verdes agros das ribeiras;
a beiramar de feitizo
-Galiza, Galiza inteira-,
da pata da besta inmunda
sintes no chan a macela.
Coitados vellos petrucios!,
coitadas naiciñas vellas!,
coitados orfos cativos!,
coitadas mozas sinxelas!,
coitado pobo galego!,
coitada xente da aldeia!
Ouh, coitada nai Galiza!,
ou, coitada Terra Celta!:
anda a xorra-lo teu sangue
e tes a carne maltreita
e o corazón tés ferido
polo dentamio das feras!
Maa fada a que che botaron
que se murchou túa colleita
e a morte fai nos teus fillos
seitura de xente esgrevia!
O abreinte de liberdade
afogou na soma mesta,
e non cantan os malvises
nas outrora ricas leiras,
e os alalás xa calaron
nas outrora gortexas ledas:
os aturuxos non ruben
polas enfestas ladeiras,

ELS HOMES LLOP

*Altre cop els homes llop
corren lliures per la Terra:
camps de blat dels sòls humits,
verdes hortes de ribera;
les costes encisadores
–Galícia, Galícia tota–,
de la bèstia immunda, a terra,
sents la nafra del trepig.
Dissortats vells caps de casa!,
dissortades mares velles!,
dissortats orfes petits!,
dissortades humils noies!,
dissortat poble gallec!,
dissortada gent de poble!
Oh, dissort, mare Galícia!,
dissortada Terra Celta!:
va brollant la teva sang
i tens la carn esquinçada
i les feres t’han ferit
a queixalades el cor!
Mal fat, el que t’han tirat,
que t’ha marcit la collita
i la mort fa en els teus fills
una sega de gent noble!
L’albada de llibertat
s’ha ofegat dins l’ombra espessa,
i ja no canten els tords
als rics camps que hi hagué un temps,
i les cançons ja han callat
als colls que foren alegres:
i els crits de festa no grimpen
pels vessants rostos amunt,*

e só debulla a curuxa
súa ladaíña con teima,
e soio o sapo asubía
agachado na lameira,
e só o moucho anda a levar
conta de dores e penas.

De novo os lobos da xente
andan ceibes pola Terra,
pero agora son máis feros
teñen a entraña máis preta
e máis cobiza de sangue
que os lobos da anterga lenda.
Vein a centos, en falanxes,
coma cobarde morea.
Mártires das nobres causas,
xentes de concencia ergueita
caien, de cote feridos,
polas bocas sanguíñentas.
De novo os lobos da xente
corren ceibes pola Terra...
Froración de sangue nobre
é o ronsel da súa carreira!

Cancioneiro da loita galega (1943)

*i només l'òliba esgrana
sa lletania, tenaç,
i només el gripau xiula
amagat al fanguissar,
i és només el mussol qui
recompta dolors i penes.*

*Altre cop els homes llop
corren lliures per la Terra,
però ara són més ferotges
tenen l'entranya més negra
i cobegen més la sang
que els llops d'antiga llegenda.
N'hi ha a centenars, en falanges,
com una covarda colla.
Màrtirs de les causes nobles,
gents de consciència recta,
van caient, seguit, ferits,
per les boques sangonoses.
Altre cop els homes llop
corren lliures per la Terra...
Floració de noble sang
és el rastre del seu pas!*

Cancioneiro da loita galega (Cançoner de la lluita gallega), 1943

ALEXANDRE BÓVEDA

Acesa luz dun malogrado abrente,
circio mestre, de circia mocidade,
siso, pulo, paixón, saber, bondade,
corazón xeneroso, limpa mente.

Barudo paladín na loita urxente
-viñera o tempo da maturidade-,
man na fouce, segache a nosa herdade,
á chamada dos bardos obedente.

A túa vida foi curta e non puidesche
cumprir daqueles o mandato inteiro,
mais, ao dar o teu sangue, ti soupeche,

mártir e loitador, trunfar da morte
e conqueri-lo posto de guieiro
da Galiza inmortal, esgrevia e fortel!

Cancioneiro da loita galega (1943)

ALEXANDRE BÓVEDA

*Encesa llum de malaguanyada alba,
íntegre mestre de joventut íntegra,
seny i rauxa, passió, saber, bondat,
un cor ben generós, i neta ment.*

*Valerós paladí en la lluita urgent
–era ja el temps de la maturitat–,
la mà a la falç, vas segar el nostre camp,
a la crida dels bards obedient.*

*Tingueres vida curta i no pogueres
complir, d'aquells, el seu mandat sencer,
però, en donar la teva sang, saberes,*

*lluitador i màrtir, dominar la mort,
i conquerir el lloc de guiador
de la immortal Galícia, dreta i forta.*

Cancioneiro da loita galega (Cançoner de la lluita gallega), 1943

BOCARRIBEIRA VALDEORRESA

Espiu o monte a mortaxa.
Cataléptico do inverno,
volta á vida na Coresma
e viste de nazareno.

(Cantariñas costureiras
con agarimo teceran
o manteliño morado
co que se enfeitizou a serra).

Por fuxir do sol, a neve
agachouse antre as silveiras
trocáronse en brancas frores
as revoantes folerpas.

Os regueiros por quenceren
do aterecer das xiadas
andan ás pinchacarneiras
polas encostas e as fragas.

Cal na teima dunha aposta
pra ver quen rube máis alto,
hortos bacelos e soutos
gateñan polos sucalcos.

As cerdeiriñas, louzanas
mozas do día de festa,
na verde orella penduran
roxos brincos de cireixas.

RIBERAL DE VALDEORRAS

*S'ha tret la mortalla el camp.
Catalèptic de l'hivern,
torna a viure per Quaresma
i es vesteix de natzarè.*

*(Costureres cantadores,
amoroses, han teixit
la mantellina morada
amb què la serra ha guarnit).*

*Per fugir del sol, la neu,
s'ha amagat als esbarzers
i s'han tornat blanques flors
els borrallons volanders.*

*Els rierols, per calfar-se,
dels grans freds enrederats,
baixen tot fent tombarelles
pels vessants i els roquissars.*

*Com enderiats d'una aposta
per qui grimpa fins a dalt,
horts, mallols i castanyedes
ja s'enfilen pels bancals.*

*Els cirerers, ufanosos,
noies del dia de festa,
a la verda orella es pengen
rojos penjolls de cireres.*

As velliñas caracochas
coa primadeira tolean
e, de perifole, poñen
fios de ouro nas candeias.

Embaixo, o río, prisioeiro
antre as penas, nun caborco,
chouta por unha ferverza
pra saír do calabouzo.

E sen medo a se esfragare,
bota a fuxir ás carreiras
cara os vieiros do mar
a embarcare pra as Américas.

Galicia infinda (1963)

*Els castanyers més vellets
per primavera embogeixen
i de guarniment es posen
filets d'or a les candeles.*

*A sota, el riu, presoner,
entre roques d'un congost,
salta per una cascada
per sortir del calabós.*

*I, sense por d'estimbar-se,
s'èsmuny ben a la carrera
cap als viaranys del mar
a embarcar-se a les Amèriques.*

Galicia infinda (Galícia infinita), 1963

OS GAITEIROS DE MONTGOMERY

Gaiteiros de Montgomery, irmáns na raza anterga:
Un ensoño saudoso de verdes e de névoas
-druídicas lembranzas, follosas carballeiras-
ao deserto, adugades, de queimantes areias.

Netos d'El-Rei Artur, o da varuda lenda,
o da táboa redonda, de tradición en festa,
en tempo de alborada, con ares de muiñeira,
o Atlántico levades á enxoita moura terra.

O Atlántico alteiroso de frondentes ribeiras
-berce a arrolar outrora razas circias e rexas;
alcouve de guerreiros de alma sempre ergueita-
que Breogán, noso pai, coas súas proas fendera.

Dos salseiros e vagas, das bruantes tormentas,
dos carreiros de espuma que a América avencellan
e inquedos verdes agros, lecer para as sereias,
solar onde percuran a Atlántida as estrelas.

O Atlántico levades e con el ás irtas terras
de historia carregadas que o mar crásico berza,
de vida ceiba e nobre unha baril promesa
e a semente espallades da liberdade esgrevia.

Saúdo de agarimo pra vós, gaiteiros celtas,
homes lanzais e fortes de louras cabeleiras,
oasis de saudade na Cartago deserta:
Gaiteiros de Mongómery, irmáns na raza anterga!

ELS GAITERS DE MONTGOMERY

*Sou, gaiters de Montgomery, germans de raça antiga:
un somni melangiós de boires i de verds
–recordances druídiques, rouredes ufanoses–
porteu cap al desert, d'abrasadores sorres.*

*Sou nets del rei Artur, de valor llegendari,
de la taula rodona, de brava tradició,
quan feu sonar la gaita, amb aires de muinyeira,
porteu cap a l'eixuta, fosca terra, l'Atlàntic.*

*L'Atlàntic orgullós de frondoses riberes
–bressol que va gronxar races fortes i íntegres;
és planter de guerrers d'ànima sempre ferma–
que Breogan, nostre pare, amb ses proes solcà.*

*De bromeres i onades, de remor de tempestes,
dels camins de l'escuma que ens lliguen amb Amèrica
i de camps verds inquietes, esplai per a sirenes,
solar on van cercant l'Atlàntida els estels.*

*Us emporteu l'Atlàntic i, amb ell, les ertes terres
carregades d'història que el mar clàssic bressola,
de vida lliure i noble una promesa enèrgica
i la llavor escampeu de la llibertat digna.*

*Un salut us envio, d'afecte, gaiters celtes,
homes esvelts i forts de rosses cabelleres,
oasis d'enyorança a Cartago deserta:
Oh, gaiters de Montgomery, germans de raça antiga!*

A GALEGA EN PARÍS

A mociña galega, que chegou a París
en longa *promenade* da aldea ao bulevar,
garda, baixo da tona do seu francés pavero,
todo o espírito da Terra, todo o celme aldeán.

Seu mundo de arestora é tamén verdecente,
con xente branca e loura e só de estraña lingua,
mais, pra sentirse a xeito e vivir súas lembranzas,
ouvir, lle cómpre, a gaita na feira da Bastilla.

Inda que, engaiolada de París polo engado,
pode ter *randevús* na porta do *metró*,
pode troular nas rúas o catorce de xullo,
da señardade, a espiña, leva no corazón.

A galega, en París, baila o valse museta,
na *gangueta* rebulda, se *amusa* ao *Luná-Park*.
E un *copén* do *cartier*, *garsón de pharmasí*,
nos seráns de *conxé* a leva ao *sinemá*.

Mais de noite na *chambre* ten *rêves* do seu pobo
-os eidos non esquece, nin o cheiro das mazás-
e pensa no mociño, e dálle a derradeiro
tangó de Tino Rosi, recendos de alalá.

LA GALLEGA A PARÍS

*La noieta gallega, que ha arribat a París
en llarga promenade del poble al bulevard,
guarda, sota la capa del seu francès graciós,
tot l'esprit de la Terra, l'essència de l'aldea.*

*El món que ella té ara també és ben ufanós,
amb gent que és blanca i rossa, només d'estranya llengua,
però per estar a gust i viure els seus records,
sentir, li cal, la gaita, de festa a la Bastilla.*

*Captivada, però, de París per l'encís,
pot tenir randevús al costat del metró,
pot fer gresca el catorze de juliol als carrers,
de la nostàlgia, porta l'espina al cor clavada.*

*La gallega, a París, balla el vals de Musetta,
a la gangueta juga, s'amusa al Luná-Park.
I un copén del cartier, garson de pharماسí,
als vespres de conxé la porta al sinemà.*

*De nit, però, a la chambre té rêves del seu poble
–no s'oblida dels camps, ni del perfum de pomes–
i pensa en el xicot, i li porta el darrer
tangó de Tino Rosi aromes d'alalà.*

PARICUTÍN

Uruapan. Tras dos outeiros
Xurdiu o Paricutín,
Pra que os *gringos* barulleiros
Poidan vir matar o *esplín*.

En *tecnicor* un *romance*
Pé do mexicán volcano
Que, pra ao turismo *dar chance*,
Aínda bota fume este ano.

PARICUTÍN

*Uruapan. Rere els turons
va sorgir el Paricutín,
perquè els gringos sorollosos
hi puguin matar l'esplín.*

*En Technicolor, un romance
sota el mexican volcà
que, per dar chance al turisme,
encara fa fum enguany.*

ATOTONILCO

Atotonilco, febreiro,
Terra vermella, laranxas,
As ágaves nas encostas
Están en terza parada.
Van nun ronsel poeirento
Por mor de salva-la ialma,
Pra San Xoán os pelegríns.
E pola noite, na praza,
Hai nos loureiros das Indias
Consello de *chachalacas*.

Galicia infinda (1963)

ATOTONILCO

*Atotonilco, febrer,
Terra vermella, taronges.
Atzavares, als vessants,
que estan per passar revista.
Van, per un solc polsegós,
per mirar de salvar l'ànima,
per Sant Joan els pelegrins.
I, ja a la nit, a la plaça,
Hi ha, en els llorers de les Índies,
un consell de chachalacas.*

Galicia infinda (Galícia infinita), 1963

HAI SEDE NA NOVA GALICIA...

Sede nos ermos outeiros
e nas poeirentas chairas,
nos arpados nopaleiros,
sede nas enxoiatas airas.

Nas lagoas enlamadas
de arneiro xabre cinguidas.
Sede nas irtas valgadas.
Sede nas terras ispidas.

Sede nas mortas aldeias,
nas congostras, nos carreiros,
e nas queimantes areias
dos escoados regueiros.

Nas árbores esfolgadas
que erguen, en mudo queixume,
súas ponlas estordegadas,
fogueiras a arder sen lume.

Sede o coioote ouveante,
sede a cobra pezoñenta,
de axóuxere alporizante
e sede a iguana cincenta.

Os carneiros trosquiados,
o armentío famento,
os pegureiros coitados...
Sede, universal tormento!

HI HA SET A LA NOVA GALÍCIA...

*Hi ha set als erms dels turons
i a les planes polsegoses,
set també als nopals arpats,
set a les eres eixutes.*

*A les llacunes fangoses
de sorra eixorca envoltades.
Set a les clotades aspres
i a les terres despullades.*

*Set a les aldees mortes,
a les trilles, als corriols,
i a les arenes ardents
dels escolats rierols.*

*Set als arbres esfullats
que alcen, en callada queixa,
les seves branques retortes,
fogueres cremant sens foc.*

*Set el coiot udolaire,
set la cobra metzinosa,
de picarol enervant
i set la cendrosa iguana.*

*Els marrans de llana tosa,
la vacada famolenca,
els dissortats armenters...
Set, turment universal!*

Da teixa, enrugada terra,
do azur, decote a brilar,
do vento ardente que berra,
da natureza a esligar!

Os remuíños inxentes
-como brasfemias ou pregos-,
cara aos ceios incrementes
ruben nun pulo dos regos.

Sede en min nunca amatada,
sede en min xamais dormida,
da verde Terra arelada,
a das choivas benquerida.

Galicia infinda (1963)

*De la fosca terra amb rugues,
de l'atzur, sempre brillant,
del vent xardorós que crida,
de la vida assedegada!*

*Les ingents remolinades
–com blasfèmies o com prec–,
grimpen als cels inclements
fent un salt des dels rierols.*

*Set en mi mai apagada,
set de l'anhelada Terra,
verda, en mi mai adormida,
la dels ruixats benvolguda.*

Galicia infinda (Galícia infinita), 1963

*Esta plaquette rematouse de imprimir na mañá do
14 de maio de 2022, cando se cumpren 35 anos da
morte de Florencio Delgado Gurriarán en Fair Oaks
(California)*

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style. The signature is enclosed within a large, horizontal, oval-shaped flourish that loops around the text. The name 'Florencio Delgado Gurriarán' is clearly legible within the signature.

FLORENCIO DELGADO GURRIARÁN (1903-1987) és el poeta més destacat de l'exili gallec a Mèxic. Autor de poemes centrats en el cant a la seva comarca de Valdeorras abans de la guerra, la celebració de l'entorn natural cedeix protagonisme al vi com a fruit de la terra i símbol del flux que circula contínuament del subsol a l'alè vital dels seus habitants. Aquesta concepció de la vida com a immersió en un ecosistema es manifesta també a l'exili i dona lloc als poemes mexicans. Les accions humanes només sorgeixen amb força, durant el parèntesi de la guerra, als cants del *Cancioneiro da loita galega* (*Cançoner de la lluita gallega*) de 1943, tant per celebrar l'heroisme de les víctimes, amb la seva rotunda bellesa com la dels arbres caiguts, com per denunciar la bestialització dels botxins.

CHVN
DV
PÓLVORV
editora

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Estudis Gallecs i Portuguesos

XUNTA
DE GALICIA

CONSELLERÍA DE
CULTURA, EDUCACIÓN
E UNIVERSIDADE